

Wystawy i pokazy czasowe

– „**Obraz natury. Natura obrazu**”, wystawa czasowa prac Błażeja Ostoi Lniskiego, prof. ASP, zorganizowana w Oranżerii pałacowej. Wystawa była dostępna od 22 października 2022 r. do 12 marca 2023 r.

Karolina Alkemade, Marta Gołąbek
Muzeum Pałacu Króla Jana III
w Wilanowie

Studia Wilanowskie

t. XXX, 2023, s. 591–614

Rocznik, E-ISSN: 2720-0116

– „**Oto Światłość Wielka i Klucz Rajski. Hymny z tatarskich zaścianków króla Sobieskiego**”, 18 września 2023 r. – 30 maja 2024 r. Ekspozycja poświęcona fenomenowi kultury niematerialnej Tatarów polsko-litewskich, prezentująca po raz pierwszy w Polsce tak szeroki wybór rękopisów tatarskich, w tym fragmenty rozproszonej przedwojennej biblioteki muftiatu wileńskiego, zachowane w zbiorach Litewskiego Muzeum Narodowego oraz replikę unikatowego minbaru z meczetu w Rejzach. Wystawa odbyła się z okazji 17. Międzynarodowego Kongresu Sztuki Tureckiej (ICTA), którego organizatorem był Uniwersytet Warszawski we współpracy z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Kuratorem wystawy był dr hab. Andrzej Drozd, prof. UW.

– „**Orientalna wiosna: rośliny Imperium Osmańskiego w ogrodach wilanowskich**”, *Oriental Spring: Plants of the Ottoman Empire in the Wilanów Gardens*, 15 kwietnia – 31 maja 2023 r. Pokaz w ogrodach wilanowskich miał przypomnieć o historii roślin Imperium Osmańskiego oraz o ich znaczeniu w ogrodach dawnej Rzeczypospolitej. Na rabatach posadzono 17 000 roślin cebulowych i 15 000 jednorocznych, m.in. szachownice cesarskie, tulipany, fiołki ogrodowe, hiacenty wschodnie, niezapominajki alpejskie. Kompozycja i kolory kwiatów w odcieniach żółtego, czerwonego, białego i niebieskiego była inspirowana osmańskimi dziełami sztuki z kolekcji wilanowskiej oraz zbiorów tureckich muzeów i bibliotek, m.in. pałacu Topkapı, Biblioteki Uniwersytetu Stambulskiego, Muzeum Sztuki Tureckiej i Islamskiej w Stambule. Pokaz został przygotowany z okazji 17. Międzynarodowego Kongresu Sztuki Tureckiej (ICTA). Wydarzenie odbyło się pod patronatem Europejskiego Szlaku Ogrodów Historycznych (ERHG).

– „**Orientalne lato: rośliny Imperium Osmańskiego w ogrodach wilanowskich**”, *Oriental Summer: Plants of the Ottoman Empire in the Wilanów Gardens*, 1 lipca – 30 września 2023 r. Wydarzenie stanowiło kontynuację wiosennego pokazu kompozycji roślin mających przywołać atmosferę Orientu. Na rabatach rozkwitło ponad 25 000 roślin ozdobnych, m.in. lilie białe, dalie anemonowe, szaławie, begonie, akksamitki. W ogrodach wokół pałacu wystawiono ponadto 50 roślin egzotycznych, takie jak: pomarańcze gorzkie, cytryny zwyczajne, oliwki

- europiejskie i oleandry pospolite. Pokaz został przygotowany z okazji 17. Międzynarodowego Kongresu Sztuki Tureckiej (ICTA) patronatem Europejskiego Szlaku Ogrodów Historycznych (ERHG).
- **„Orientalny raj. Wpływy tureckie w ogrodach polskich”**, *Oriental Paradise. Turkish Influence in the Polish Gardens*, 18 września – 31 grudnia 2023 r. Wystawa przypominała o wyjątkowym znaczeniu wpływów tureckich dla dziedzictwa ogrodów dawnej Rzeczypospolitej. W pierwszej części zaprezentowano modele szesnastu roślin oraz mapę ich wędrowki z Imperium Osmańskiego. W kolejnej wizerunki namiotów tureckich wystawianych niegdyś w ogrodach pałacu w Wilanowie, Powązkach i Puławach. Ekspozycję zamykały przedstawienia pawilonów ogrodowych zaprojektowanych przez wybitnych architektów takich jak Szymon Bogumił Zug i Jan Chrystian Kamsetzer. Wśród prezentowanych obiektów znalazły się m.in.: Brama Turecka w Łazienkach Królewskich, Minaret i Dom Imama w ogrodzie „Na Książęcem”, kiosk turecki w Rogalinie oraz Dom Turecki w parku „Aleksandria” w Białej Cerkwi na Ukrainie. Wystawa została przygotowana z okazji 17. Międzynarodowego Kongresu Sztuki Tureckiej (ICTA), pod patronatem Instytutu Yunusa Emre, Europejskiego Szlaku Ogrodów Historycznych (ERHG), Stowarzyszenia Architektury Krajobrazu i Sekcji Architektury Krajobrazu OW SARP.
 - **„Niecodziennie przedmioty codziennego użytku. 200 lat platernictwa w Polsce. Z kolekcji prywatnych i zbiorów muzealnych”**, 21 października 2023 r. – 9 września 2024 r. Wystawa zorganizowana w Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym, oddziale Muzeum Sztuki Złotniczej we współpracy z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. W ramach wspólnego przedsięwzięcia zorganizowano pokaz unikatowych, rzadko prezentowanych obiektów produkowanych przez działające w XIX i XX w. wytwórnie platerów na ziemiach polskich. Ekspozycja zawiera dzieła z kolekcji muzealnych (m.in. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Warszawy) oraz rarytasy z kolekcji prywatnych – nieekspozowane dotychczas dzieła, użyczone przez kolekcjonerów specjalnie na tę wystawę. Razem zaprezentowano 1283 przedmioty, w tym 32 pochodzące ze zbiorów muzealnych. Wydarzenie objął patronatem honorowym Ambasador Francji w Polsce.
 - **„Tulipany”**, XIII wystawa czasowa wraz z programem wydarzeń towarzyszących – edukacyjnym (warsztaty kaligrafii, warsztaty decoupage, warsztaty tworzenia mydeł sodowych, wykłady specjalistyczne). Wystawa była dostępna w dniach 25–26 marca 2023 r.
 - **„Kind of Magic”**, przygotowana przez florystów i mistrzów florystyki wystawa kwiatowa zorganizowana w Oranżerii w współpracy ze szkołą florystyczną Małgorzaty Niskiej. Wystawa dostępna była od 24 do 26 września 2023 r.

– Wystawa czasowa „Królewski Ogród Światła”, październik 2023 r. –
luty 2024 r. – kolejna, XII odsłona Królewskiego Ogrodu Światła.

2. Publikacje Muzeum Palacu Króla Jana III w Wilanowie

Książki i czasopisma wydane przez muzeum

Publikacje książkowe

Dobrowolski Paweł T., *Nierównym krokiem. Globalizacja i Europa wielu prędkości (1500–1800)*, seria „Silva rerum”, Warszawa 2023, ISBN 978-83-965839-1-8

Florjanowicz Paulina, *Archeolodzy polscy wobec nazizmu i stalinizmu*, seria „Muzeologia”, t. 25, Warszawa 2023, ISBN 978-83-965839-2-5

Morawski Konrad, *Toward a Universal Science. Sculpted and Painted Decorations in the Library of King Jan III at the Wilanów Palace*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-66104-98-3

Skarbiec rozmaitych scenjencji... Historia Rzeczypospolitej w sylwie z 1759 roku, oprac. naukowe i wstęp Joanna Orzeł, seria „Silva rerum”, Warszawa 2023, ISBN 978-83-965839-0-1

Foldery

Kuśmierski Jacek, *Orientalny raj. Wpływy tureckie w ogrodach polskich*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-965839-3-2

Kuśmierski Jacek, *Oriental Paradise. Turkish Influence in the Polish Gardens*, Warszawa 2023, ISBN 978-83-965839-4-9

Publikacje internetowe na stronie WWW muzeum

Pasaż Wiedzy:

Artykuły naukowe i popularnonaukowe na stronie www.wilanow-palac.pl/pasaz;

74 artykuły, autorzy: m.in. Konrad Bobiatyński, Francesca Ceci, Małgorzata Chachaj, Zbigniew Chmiel, Piotr Czerkwiński, Ewa Danowska, Roman Dąbrowski, Jarosław Dumanowski, Przemysław Gawron, Zbigniew Hundert, Maria Janoszka, Irena Kadulka, Anna Kalinowska, Urszula Kicińska, Robert Kołodziej, Diana Konieczna, Michał Kopczyński, Jolanta Kowal, Danuta Kowalewska, Jarosław Krawczyk, Krystyna Krawiec-Złotkowska, Piotr Kroll, Natalia Królikowska, Adam Kucharski, Sławomir Kufel, Jacek Kuśmierski, Iwona Maciejewska, Kazimierz Maliszewski, Justyna Małyśiak, Aneta Markuszevska, Dariusz Milewski, Martyna Mirecka, Mirosław Nagielski, Hanna Osiecka-Samsonowicz, Anna Penkała-Jastrzębska, Maciej Adam Pięnkowski, Jarosław Pietrzak, Paweł Pluta, Bożena Popiołek, Sabina Raczyńska, Agata Roćko, Bogdan Rok, Dariusz Rolnik, Fryderyk Rozen, Paweł Rutkowski, Krystian Saja, Agnieszka Słaby, Krystyna Stasiewicz, Jarosław Stolicki, Tomasz Szymański, Monika Urbańska, Marek Wagner, Leszek Andrzej Wierzbiński, Tomasz Wiślicz, Krzysztof Wiśniewski, Filip Wolański, Grzegorz Zajac.

3. Konferencje i seminaria organizowane lub współorganizowane przez muzeum

- **17. Międzynarodowy Kongres Sztuki Tureckiej**, 18–21 września. Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Warszawski we współpracy z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Uroczyste otwarcie miało miejsce w Oranżerii na terenie muzeum. Dla uczestników kongresu, po zakończeniu kolejnych dni obrad, muzeum przygotowało w Villi Intracie kolację z pokazami rekonstrukcji kulinarnych inspirowanych kuchnią staropolską, turecką i tatarską.
- **Cykl seminariów dotyczących badań proveniencyjnych**, 28 marca, 20 czerwca, 5 września, 7 listopada 2023 r. Seminaria stanowią forum wymiany doświadczeń i miejsce prezentacji wyników dotychczasowych badań proveniencyjnych prowadzonych w muzeach, bibliotekach i innych instytucjach badawczych. W roku 2023 tematem rozważań były oznaczenia obiektów (historyczne i współczesne), badania proveniencji zbiorów ikonograficznych i fotograficznych oraz ich znaczenie w określaniu proveniencji innych dzieł sztuki, a także specyfika badań proveniencyjnych obiektów rzemiosła artystycznego. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z nową wystawą stałą Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie – „Kolekcjonerstwo Potockich” – oraz jedną z odsłon Gabinetu Fotografii w Muzeum Narodowym w Warszawie.
- **Seminaria „Monumentum Sobiescianum”**, 30 marca, 18 maja, 30 listopada 2023 r. Spotkania z udziałem gości, których praca badawcza wiąże się z dziejami Wilanowa, szczególnie w czasach Sobieskich, lub z zagadnieniami wokół pamięci o królu Janie III. W minionym roku gośćmi seminariów byli dr Jarosław Pietrzak, dr Aneta Markuszewska i dr hab. Jakub Sito, prof. IS PAN.
- Konferencja **„Od idei do narzędzia – System do prowadzenia ewidencji muzealiów iArt”**, 14–15 września 2023 r. Celem konferencji była wymiana doświadczeń z pracy nad projektem budowy systemu do ewidencji zbiorów iArt, przedstawienie idei, które przyświecały przy projektowaniu rozwiązań, a także praktycznych wniosków z wdrożenia oprogramowania. Wystąpienia omawiały założenia projektu, organizację pracy oraz współpracę w ramach konsorcjum sześciu muzeów, zasad funkcjonowania systemu, potrzeb użytkownika oraz standaryzacji w pracy muzealnej, a także obejmowały *case studies* z wdrożeń i użytkowania systemu, testowanie rozwiązań oraz praktyczną prezentację funkcjonalności oprogramowania. Konferencja była transmitowana na platformie FB.

4. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

- **Erasmus+ MOC** (1 grudnia 2020 r. – 31 marca 2023 r.). Zakończenie projektu Erasmus+ Museum of Communities, realizowanego przez konsorcjum: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie (lider),

Stazione Utopia, Włochy (partner), Pałac Królewski w Gödöllő (partner). Celem projektu była wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy partnerami konsorcjum w zakresie nawiązywania relacji i angażowania społeczności lokalnej w działalność wolontariacką muzeów oraz prowadzenia edukacji nieformalnej dorosłych na temat budowania narracji o europejskim dziedzictwie kulturowym, przyrodniczym i historycznym. Efektem projektu, poza podniesieniem kompetencji kluczowych kadry edukacji dorosłych, jest „kostka narracyjna” – narzędzie wspierające kadre edukacji dorosłych (pracowników instytucji kultury, ze szczególnym uwzględnieniem muzeów ze względu na specyfikę organizacji konsorcjum) w zakresie szkolenia wolontariuszy, jak prowadzić angażującą narrację o dziedzictwie. Wyniki projektu zostały przedstawione podczas międzynarodowego seminarium online 31 stycznia 2023 r. Projekt był realizowany ze środków programu Unii Europejskiej Erasmus+.

- **Kursy językowe Erasmus+** (1 czerwca 2022 r. – 31 maja 2024 r.), pierwszy z projektów realizowany w ramach przyznanej muzeum Akredytacji Erasmus+. Celem projektu było zwiększenie kompetencji wielojęzyczności kadry muzealnej. Dzięki grantowi w projekcie wzięło udział czternastu pracowników i współpracowników muzeum w zagranicznych kursach językowych. Projekt był realizowany ze środków programu Unii Europejskiej Erasmus+.
- Projekt „**www.muzeach**”. W 2023 r. projekt funkcjonował w fazie utrzymania jego efektów. Partnerzy w pierwszym roku funkcjonowania serwisu opublikowali ponad 1000 nowych obiektów. W bieżącym momencie, w serwisie wmuzeach.pl, prezentowane jest ponad 11 000 obiektów opublikowanych w formie opisu popularyzatorskiego, noty ewidencyjnej, dokumentacji wykonanej w pięciu technikach (fotografia dokumentacyjna, gigapixel, RTI, techniki 3D oraz w GIS). W ramach promocji projektu „www.muzeach” miały miejsce jego prezentacje na konferencjach: „ArtDATA”, „Wykorzystanie i potencjał zasobów cyfrowych”, „Digitalizacja w muzeach – forum dyskusyjne” oraz w prezentacjach na konferencji naukowej „Wykorzystanie technologii cyfrowych w dokumentowaniu dziedzictwa kulturowego, ochronie i zarządzaniu oraz jego upowszechnianiu”. Projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich oraz ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

5. Programy i realizacje w zakresie strukturalnej działalności

muzeum; inwestycje i remonty

- **Program historyczno-badawczy „Decorum”** – projekt realizowany przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, na zlecenie i we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, miał na celu ustalenie przebiegu procesu i skali wypożyczeń

muzealiów do dekoracji urzędów i instytucji PRL, ekspozytur Związku Sowieckiego w Polsce, a także innych instytucji niemuzealnych w latach 1945–1989. W pierwszym etapie projektu udział wzięły: Muzeum Narodowe w Warszawie oraz Muzeum Łazienki Królewskie i Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie (dawne oddziały MNW). Powojenne przemieszczenia dóbr kultury, ich oznaczenia, ewidencja wreszcie skala strat nie były dotychczas obiektem badań. Pilotażowy etap projektu pozwolił na lepsze poznanie powojennej historii muzeów, funkcjonujących w nich procedur, wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, inwentaryzacji zbiorów etc. Wyniki projektu (kolejny jego etap był realizowany przez inne instytucje muzealne podległe MKiDN) pozwolą na uzyskanie pełniejszego obrazu socjalistycznej gospodarki i skali zaniedbań oraz przestępstw, wynikających ze swobodnego dysponowania wartościowym majątkiem w postaci dóbr kultury.

- **Nowa strona internetowa Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie** – kontynuacja prac nad budową nowej strony internetowej muzeum, w 2023 r. zakończenie etapu IV z V etapów projektowych.

6. Działania Edukacyjne

- **„O świcie”**, projekt edukacyjno-kulturalny finansowany przez Urząd m.st. Warszawy – lipiec 2023 r. Projekt objął działania edukacyjne i kulturalne (warsztaty jogi, gry na handpanach, warsztaty fotografii, kaligrafii, śniadanie u króla), aktywizujące udział w zajęciach edukacyjno-kulturalnych wspierających łączność człowieka z rytmem świata przyrody, rozwijających zdolności manualne, artystyczne, muzyczne i ruchowe. W ramach wydarzenia odbyły się warsztaty, spacer-y oraz koncert.
- **„Letnie Harce”**, program wakacyjny dla publiczności muzeum, obejmujący m.in. rejsy z edukatorami po jeziorze wilanowskim (lipiec–sierpień 2023 r.).
- **„Kultura dostępna”**, projekt zrealizowany w ramach dotacji MKiDN, który pozwoliła na realizację 681 bezpłatnych lekcji i warsztatów skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, a także dla dorosłych.
- **„Raz, dwa, trzy – warszawiakiem jesteś Ty!”**, gra miejska zrealizowana we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego; maj–sierpień 2023 r.
- **„Wil.Lab”**, otwarcie nowej przestrzeni dla działań warsztatowych i edukacyjnych, zorganizowanej przy Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. To miejsce, w którym można realizować swoje artystyczne pasje i zainteresowania. Miejsce współtworzone jest ze społecznością ukraińskich artystek i artystów, a bezpłatne międzypokoleniowe zajęcia zapraszają do udziału wszystkich.
- **„ECHOCAST”**, prowadzony przez muzeum program szkoleń w ramach Muzeum Otwartego. Opracowany i implementowany nowy moduł szkoleniowy pozwolił na realizację bezpłatnych szkoleń dla

- muzealników z całej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników działów obsługi publiczności oraz edukacji.
- „**Urodziny po królewsku**”, program będący idealną propozycją dla wszystkich, którzy chcą zorganizować dzieciom niezapomniane przyjęcie urodzinowe w niecodziennej, historycznej scenerii. Połączenie zabawy, celebracji wspólnych chwil oraz elementów edukacyjnych gwarantuje niezapomniane wrażenia, a wszystko w wyjątkowej przestrzeni barokowego pałacu i parku.
 - „**Noc Muzeów 2023**” – coroczne wydarzenie zorganizowane we współpracy z Fundacją im. Marii Kazimiery; 13 maja 2023 r.
 - „**Król Ogrodnik**”, inauguracja programu edukacyjnego przygotowanego we współpracy z Fundacją Veolia Polska. W ramach programu zorganizowano 80 bezpłatnych zajęć przyrodniczych dla grup wykluczonych (szkół i placówek wychowawczych).
 - „**Oto Światłość Wielka i Klucz Rajski. Hymny z tatarskich zaścianków króla Sobieskiego**”, przygotowanie i realizacja programu edukacyjnego do wystawy czasowej zorganizowanej w muzeum w terminie 18 września 2023 r. – 30 maja 2024 r.
 - „**Sensorium wilanowskie**”, projekt mający na celu umożliwienie osobom z problemami sensorycznymi możliwie najbardziej samodzielnego i aktywnego poznawania muzeum i uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych. Pracownicy muzeum mają zyskać większy komfort pracy i wzrost profesjonalizmu w obsłudze zwiedzających. Projekt realizowany jest do grudnia 2023 r. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego.
 - 1–17 grudnia 2023 r. Program warsztatów, koncertów oraz spacerów związanych z tradycją Świąt Bożego Narodzenia.

7. Projekty muzyczne i inne wydarzenia popularyzujące tradycje i historie związane z rezydencją wilanowską

- „**Cztery pory roku w polskiej tradycji kulinarnej**”, kontynuacja i podsumowanie (edycja wiosenna i zimowa) międzynarodowego projektu realizowanego we współpracy z Pałacem Benrath w Dusseldorfie i Instytutem Polskim tamże (konferencja, seminarium oraz warsztaty kulinarne dotyczące historycznej kuchni Polski i Niemiec); 18–19 kwietnia oraz 4 grudnia 2023 r.

Wydarzenia muzyczne

- „**Muzyka dawna w Wilanowie 2023 r.**”, 29 stycznia, 26 lutego, 2 kwietnia, 7 maja, 11 czerwca, 10 września, 29 października, 19 listopada, 10 grudnia. Koncerty: „Antonio Caldara – komplet sonat skrzypcowych ze zbiorów Austriackiej Biblioteki Narodowej w Wiedniu” – wykonawcy: Jolanta Sosnowska, Philipp Comptoi, Erich Traxler; „TELEMANNIA” –

- wykonawcy: Michael Schmidt-Casdorff, Matthias Bergmann, Dorota Zimna; „Między Rzymem a Wersalem” – wykonawcy: Weronika Zimnoch, Jowita Graicevci-Szronel, Paweł Zalewski; „Drogi do Corellego” – wykonawcy: Grzegorz Lalek, Lilianna Stawarz; „Historie kobiet zakłete w dźwiękach” – wykonawcy: Aleksandra Raszyńska, Agata Meisner; „O ulotnych życia przyjemnościach – miłości, muzyce, winie i kawie doprawionych szczyptą tytoniu” – wykonawcy: Ensemble Barocum w składzie: Katarzyna Bienias, Mateusz Kowalski, Patrycja Domagalska-Kałuża; „Bach i Telemann” – *Très Animé*: Olga Musiał-Kurzwaska, Katarzyna Cendlak, Martyna Jankowska, Dagmara Tyrcha; „Muzyka polskiego końca renesansu i baroku” – wykonawcy: Kwartet Ensemble Inégalité; Koncert na Boże Narodzenie – wykonawcy: Zespół Suspiratio w składzie: Irena Filuś, Ewa Szocik, Aleksandra Tarłowska, Klaudyna Żołnierek, Katarzyna Tekielska.
- „**Międzynarodowa Letnia Akademia Muzyki Dawnej 2023 r.**”, 13 lipca, 16 lipca Koncerty: „Mistrzowie, Absolwenci i Uczniowie MLAMD oraz... laureaci Nagrody im. Zofii Rayzacherowej przed Bitwą pod Grunwaldem”; Koncert Finałowy „Od Pavany do Passacaglii” – wykonawcy: Profesorowie i studenci Klas Mistrzowskich MLAMD. Soliści, zespoły, orkiestra i tancerze. Choreografia historyczna w opracowaniu Zuzanny Grzegorowskiej, orkiestra MLAMD pod kierunkiem Agaty Sapiechy i Daniela Bruggena, dyrektorem artystycznym MLAMD jest Agata Sapiecha.
- „**Letnie koncerty wilanowskie**”, 30 lipca, 6 sierpnia, 13 sierpnia 2023 r. Koncerty: „Śpiewanki patriotyczne” – wykonawcy: Chór Modo Maiorum pod dyrekcją Michała Straszewskiego z gościnnym udziałem dzieci z Letniej Szkoły Śpiewu pod kierunkiem Izabeli Kopeć; „Romans z Klasyką” – wykonawcy: Kwartet AQUAMARINE w składzie: Anetta Baculewska-Owczynnikow, Dagmara Tondera, Piotr Skubis, Nadia Bojadżijew; „O mój rozmarynie” – koncert z okazji obchodów święta Wojska Polskiego oraz 103. rocznicy Bitwy Warszawskiej – wykonawcy: Anna Maria Adamiak, Andrzej Frołow, Przemysław Skałuba.
- **Festiwal „Muzyka Archiwów”**, 11, 12, 18 listopada 2023 r. Zakurzone, zapomniane, nieodkryte. Skarby muzyki i sztuki mogą czekać na półkach bibliotek i archiwów wiele lat, dopóki czyjaś ręka – często przypadkiem – nie wydobędzie ich szczęśliwie na światło dzienne. Odkryte, ukazują swoje ponadczasowe piękno, przemawiające do każdego odbiorcy. Festiwal „Muzyka archiwów” został zorganizowany po to, by wydobywać to, co zapomniane, lecz cenne i niezmiernie interesujące. Celem jego twórców jest ukazywać szerokie konteksty, w których funkcjonowała muzyka oraz poszukiwać jej związków z innymi dziedzinami sztuki. Tę nierozzerwalną więź podkreślić ma umiejscowienie koncertów w historycznych wnętrzach oraz opatrzenie ich wykładami.

Inne wydarzenia

- „**III Królewski Festiwal Rzemiosł**”, projekt, który odbył się w dniach 16–18 września 2023 r. Było to wydarzenie plenerowe, obejmujące pokazy i warsztaty ponad 100 wystawców – rzemieślników i rekonstruktorów historycznych.
- „**Tabor króla Jana III**”, projekt obejmujący pokazy i warsztaty plenerowe (drukarnia, mennica, kuźnia polowa, namiot geografów, pokazy bartnicze) w zrekonstruowanym obozie króla Jana III; lato 2023 r.

8. Działania z zakresu prewencji i konserwacji

Konserwatorskie projekty badawcze

- **Badania wilanowskiej kolekcji obiektów dekorowanych laką orientalną i europejskimi technikami lakierniczymi (chinoiserie, jappaning)**. W 2023 r. kontynuowano prace badawcze i rozpoczęto działania konserwatorskie przy eksportowej szkatule (Wil.3001), dekorowanej laką i tkaninami oraz przy japońskiej misie dekorowanej laką Wil.3009. Prace współfinansowane przez Sumitomo Fund.
- **Prace badawcze i konserwatorskie przy wilanowskich Rubensianach oraz portretach Anny Jagiellonki ze zbiorów polskich. Projekt stanowi dotację celową Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**. W 2023 r. kontynuowano badania portretu Anny Jagiellonki autorstwa Marcina Kobera (Wil.1160). Rozpoczęto również prace konserwatorskie przy portrecie. Podjęto współpracę z innymi instytucjami posiadającymi portrety Anny Jagiellonki o zbliżonej ikonografii. Do badań wypożyczono obrazy będące własnością Muzeum Narodowego w Warszawie (nr inw. MP 5232 MNW) oraz Muzeum Zamku Królewskiego w Warszawie (nr inw. ZKW/64). Czwarty portret prezentujący Annę Jagiellonkę, który znajduje się w zbiorach Zamku Królewskiego na Wawelu (nr inw. Wawel 1424), badany jest na miejscu, w Krakowie. W ramach tego samego projektu w 2023 r. podjęto badania nad 24 obrazami ze zbiorów wilanowskich, które uznano za związane z pracownią Rubensa, jego uczniami i naśladowcami. Jeden z obrazów ujętych w projekcie pt. „Cztery Rzeki Raju” (Wil.1036), został poddany kompleksowym pracom konserwatorsko-restauratorskim.
- **Badania warsztatu artystów dworu Jana III – oryginał, replika czy kopia. Badania porównawcze warsztatu malarskiego dwóch portretów króla Jana III jako przyczynek do rozpoznania losów polskiego dziedzictwa poza granicami kraju**. W 2023 r. kontynuowano i podsumowano badania rozpoczęte w 2021 r. i prowadzone w roku następnym w ramach Polskiego Konsorcjum dla Badań nad Dziedzictwem Kulturowym E-RIHS.

Podsumowany został zebrany materiał porównawczy dla dwóch portretów króla: *Portret Jana III Sobieskiego na tle bitwy* (Wil.1961) i *Portret króla Jana III* (Wil.6312) pozyskanego do zbiorów muzeum w 2021 r. w drodze zakupu z prywatnej kolekcji w Londynie. Wniośki z badań zawarto w artykule opublikowanym w bieżącym numerze „Studiów Wilanowskich”.

Kontynuacja prac konserwatorskich i badawczych przy obrazach plafonowych z Biblioteki Króla. W 2023 r. pracami objęto dwa medaliony z przedstawieniami „Kopernika i Ptolemeusza” (Wil. 6049) oraz „Homera i Owidiusza” (Wil.6054), jak również kontynuowano prace konserwatorsko-restauratorskie i badawcze przy tondzie „Alegoria Filozofii” (Wil.6053).

Badania i konserwacja wnętrza pałacu

– Prace konserwatorsko-restauratorskie w części komunikacyjnej parteru północnego skrzydła pałacu wilanowskiego – 1 etap.

W 2023 r. rozpoczęto kompleksowe prace konserwatorskie, restauratorskie i modernizacyjne w Sypialni Pani i Klatce z Żeliwnymi Schodami. Zakończono II etap, polegający na pracach technicznych w Sypialni Pani, w trakcie których usunięto wtórne nawarstwienia, odsłonięto i skonsolidowano oryginalne tynki, sztablatury, opracowania barwne (mazerunki). Wykonano rekonstrukcje tynków wapienno-piaskowych, przygotowano podłoża ścian i sufitu do wykonywania prac restauratorskich przy opracowaniach barwnych. Wykonano konserwację drewnianych elementów wystroju i wyposażenia, w tym drzwi, okien i karniszy, a także poddano konserwacji drewnianą posadzkę. Przeprowadzono też prace modernizacyjne pomieszczenia, w tym: obniżono poziom posadzki, wymieniono instalacje elektryczne i teletechniczne. W klatce z Żeliwnymi Schodami obniżono posadzkę i przeprowadzono konserwację parkietu. Prace restauratorskie w Sypialni Pani, polegające na uzupełnieniu i rekonstrukcji opracoowań barwnych, przywróceniu fioletowanych tapet zostaną zakończone w 2024 r. Prace konserwatorsko-restauratorskie w pozostałych pomieszczeniach znajdujących się na parterze skrzydła północnego będą podejmowane w kolejnych latach w miarę pozyskiwania finansowania. Prace realizowane są w ramach dotacji celowej Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

– Prace konserwatorskie i restauratorskie przy poszczególnych elementach dekoracji w galerii ogrodowej północnej – przeszło II.

W bieżącym roku rozpoczęto kompleksowe prace konserwatorskie w obszarze drugiego przeszła Galerii Ogrodowej Północnej. Prace objęły trzy malowidła ściennie oraz jedno plafonowe wykonane w technice fresku, jak również elementy wystroju architektoniczno-rzeźbiarskiego: cokoły, pilastry dekoracje sztukatorsko-rzeźbiarskie sufitu. Celem

projektu jest utrwalenie i zabezpieczenie substancji zabytkowej przed dalszą destrukcją, przywrócenie spójnej estetyki i kolorystyki dekoracji na podstawie gruntownych, interdyscyplinarnych badań konserwatorskich, historycznych i porównawczych, a także opracowanie spójnej dla obu galerii ogrodowych kolorystyki elementów architektonicznych stanowiących ramę dla scen malarskich.

9 Nowe obiekty w zbiorach muzeum

Zakupy

- Pas kontuszowy, Paschalis Jakubowy, Lipków, 1791–1794, jedwab, nić srebrna złocona, tkanie, lansowanie, broszowanie, 418 x 38,5 cm, Wil.6367.
- Pawilon gotycki na Mokotowie, Carl Wilhelm Ullrich, Franciszek Schuster, Warszawa, ok. 1840 r., papier, litografia, 9,8 x 14,9 cm (15,6 x 20,8 cm), Wil.6368.
- Widok Holendernii w Natolinie, Carl Wilhelm Ullrich, Franciszek Schuster, Warszawa, ok. 1840 r., papier, litografia, 11 x 15,1 cm (15,6 x 20,8 cm), Wil.6369.
- Scena pogrzebu Aleksandra Sobieskiego w kościele Santa Maria della Concezione, Francesco Faraone Aquila, Alessandro Specchi, Rzym, 1714 r., papier, miedzioryt, akwafora, Wil.6370.
- Salaterka z herbem Pilawa Potockich, Faubourg St. Denis, pocz. XIX w., 27 x 13,3 x 5,7 cm, Wil.6371.
- Portret Marii Kazimiery de la Grange d'Arquien, Pierre Mignard (?), koniec XVII w., płótno, olej, 65,5 x 55 cm, Wil.6372.
- 14 plansz ilustrujących sceny z *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska, Jan Nepomucen Lewicki, Drouart, Paryż, 1851 r., miedzioryt, papier, Wil.6377/1-14.
- Rycina z przedstawieniem Targu Polskiego – „Fiera Polacca”, wg rys. Aleksandra Orłowskiego, ryt. Verico. Odbitka pochodzi z wydawnictwa Bernardo Zaydlera „Storia della Polonia” wydanej w 1831 r. we Florencji. Wil.6378.
- Portret Stanisława Kostki Potockiego, rys. Louis René Letronne, ryt. Johann Ferdinand Krethlow, Warszawa, 1819 r., miedzioryt punktowany, papier, 23,5 x 17,5 cm (pl. 30 x 24,5 cm), Wil.6376.
- Medal wybity z okazji utworzenia Uniwersytetu Warszawskiego w 1816 r. w oryginalnym etui, K. Stuckhart, wg rysunku Zygmunta Vogla oraz wskazówek Stanisława Kostki Potockiego, 1818 r., brąz, wybijanie, wymiary: całość – 6,4 x 6,6 x 1,4 cm; medal – 5,3 x 0,3 cm; etui – 6,4 x 6,6 x 1,4 cm, 63,14 g; waga: medal – 50,21 g; etui – 12,93 g, Wil.6380/1-2.
- Popiersie Jana Kochanowskiego z cyklu 25 popiersi portretowych wybitnych osobistości polskich wykonanych w fabryce Mintera

w Warszawie. Twórca: Jakub Tatarkiewicz (model), datowanie: ok. poł. XIX w.; materiał: stop cynowo-ołowiowy, technika: odlew, wymiary: 13,6 x 9,0 x 8,2 cm, waga: 378,30 g, Wil.6379.

- Taboret ogrodowy, Ernst March's Thonwaaren Fabrik, Charlottenburg, 1857/1858 r.; masa ceramiczna, dekoracja mozaikowa; wymiary: wysokość 48,5 cm, średnica u góry 34 cm, średnica podstawy 32 cm; mozaika: przekątna w najdłuższym miejscu 28,5 cm, w najkrótszym 23 cm, Wil.RzA.559.

Dary

- Rycina z przedstawieniem medalu wybitego z okazji elekcji Jana III w Warszawie 21 maja 1674 r., Pierre Aveline st. (?), miejsce powstania nieznane, 1683 lub 1685–1686, papier, miedzioryt, akwaforta (19 x 24 cm), Wil.6373, Dar Grzegorza Juszkiewicza.
- Rycina z portretem Jana III Sobieskiego, Pierre Aveline st. (?), miejsce powstania nieznane, 1683 lub 1685–1686, papier, miedzioryt, akwaforta (10,5 x 23,5 cm), Wil.6374, Dar Grzegorza Juszkiewicza.

KAROLINA ALKEMADE

Absolwentka Instytutu Historii Sztuki na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, Główny Inwentaryzator Muzeum Króla Jana III w Wilanowie.

Kontakt: kalkemade@muzeum-wilanow.pl

MARTA GOŁĄBEK

<https://orcid.org/0000-0003-2255-1236>

Dr, absolwentka Instytutu Historii Sztuki Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, autorka monografii *Kazimierz Chłędowski i jego pisanstwo o sztuce*, opiekunka zbioru *Grafik i Rysunków* w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, koordynatorka programu muzealnego „Monumentum Sobiescianum”, kuratorka wystaw czasowych, konferencji i redaktorka publikacji.

Kontakt: mgolabek@muzeum-wilanow.pl

Kronika została wykonana w ramach prac statutowych muzeum.